

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๙-๕๐๐๐
ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๕๘-๐๓๑๑

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที ๑ เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๗ หน้า ๑-๒ มูลค่าข่าว ๑,๐๒๙,๗๘๒.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

การจัดแสดงภายใน
"พิพิธภัณฑ์บ้านเจ้าทวี"

สะสม และสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑ์เอกชน

เรื่อง ขวพิ ลสุวรรณทอง

“บ้านเก่า” คือ คำหนึ่งในหลายคำตราหน้า ที่คนผู้ใหญ่อายุสูงมักใช้บอกถึงบ้านของตัวเอง สร้าง “พิพิธภัณฑ์เอกชน” ล้วนต้องเคยผ่านสำรวจเส้นทางทางต่อสู้ของ 2 คนทำพิพิธภัณฑ์เอกชน ที่ประสบความสำเร็จขึ้นใจ แต่กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ต้องผ่านการดิ้นรนอย่างที่ยอมรับว่า ถึงเล็ดลอดจะไม่กระเด็น...ก็เกือบไป

จาก ‘คนบ้า’ สู่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยความตั้งใจจะเก็บอดีตให้คนรุ่นหลังได้เห็นและศึกษา “ลุงจ่า” จ่าสิบเอกท.ทวี บุณยเขตต์ จึงได้รวบรวมข้าวของเครื่องใช้ที่แสดงวิถีพื้นบ้านของชาวมืองพิษณุโลก และภาคเหนือตอนล่าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรสาน

กระต่ายขูดมะพร้าว เครื่องมือจับปลา เครื่องดักสัตว์ ตะเกียง เครื่องปั้นดินเผาโบราณ ฯลฯ จัดแสดง จนทำให้ “พิพิธภัณฑ์บ้านเจ้าทวี” กลายเป็นชุมชนท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาไทยที่เก็บรวบรวมวิถีชาวบ้านที่มากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย

จ่าสิบเอกท.ทวี บุณยเขตต์ เป็นชาวพิษณุโลก เกิดในครอบครัวยากจนเมื่อปี 2475 จบการศึกษามัธยม 3 มีโอกาสได้เรียนวิชาช่างศิลป์จากพ่อซึ่งเป็นครูสอนศิลปะ ยึดอาชีพรับจ้างเขียนภาพโฆษณาสินค้าตามงานวัดเลี้ยงตัวเอง ต่อมารับราชการทหารติดยศสิบตรี ตำแหน่งช่างเขียนฝ่ายยุทธโยธา กองทัพบกที่ 3 ได้ฝึกงานช่างหล่อโลหะที่กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร และมีโอกาสได้เรียนวิชาปั้นยอดเยี่ยมอย่างศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี, อาจารย์เขียน ชื่นศิริ และอาจารย์สนั่น ศิลการ รับราชการอยู่ 23 ปีก็ลาออกมาเปิดอาชีพช่างหล่อพระพุทธรูป

คนที่ทุ่มทั้งทุนทรัพย์และกำลังสมองทำพิพิธภัณฑ์แบบนี้ไม่ง่ายเลยต้องใช้ทั้งกำลังใจความรู้ ความเข้าใจและไม่ได้ทำเพื่อตัวเองแต่ทำเพื่อการเรียนรู้

“เริ่มแรกก็เก็บสะสมพระเครื่องมาตั้งแต่อายุ 16 กว่าๆ ส่วนใหญ่ก็ซื้อจากผู้ใหญ่ แล้วมาเริ่มเก็บเครื่องสังคโลก หน้าเข้าเก็บของใช้ทุกอย่าง ตอนนั้นยากจนมีตู้เสื้อผ้าอยู่หลังนั้นก็

อาคาร “พิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย”

เอาเสื้อผ้าออก เอาของเก่าไปเก็บ แม่บ้านก็ไว้อย่างดี รับจ้างหล่อพระพุทธรูป ต้องไปซื้อโลหะจากร้านของเก่า เจอของชำรุดต่างๆ เราก็มาเคาะมาแต่ง อันไหนซ่อมได้ซ่อม ซ่อมไม่ได้เอาไปหล่อพระ เจอเตารีด กระดิ่งวัวควาย คนไม่ใช่ก็เอามาขายร้านของเก่า เราก็ไปซื้อต่อมาก ไปรับหล่อพระที่ตำบลโพนทองจังหวัดโพน ไปตามบ้านเขา เห็นของอยู่ตามใต้ถุนบ้านชอบก็ขอซื้อเขา ตอนหลังมีคนรู้ว่าผมต้องการของเก่าก็เอามาขาย จนของเต็มบ้านเต็มช่อง”

กว่า 3 ทศวรรษปีที่ลุงจำเพียรพยายามค้นหาและรวบรวมของใช้พื้นบ้านที่คนทั่วไปมองว่าเป็นของรกรากของทั้ง ไม่มีราคาเช่น ส้ม ไข่ ไช้ ใโง่ง ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพิษณุโลก นำมาจัดแสดงให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้

“เมื่อก่อนสิ่งเหล่านี้ยังไม่ได้รับความสนใจ คนรอบข้างหาว่าผมเป็นโรคประสาท บ้าสมบัติ บ้าหอบฟาง ภารร่าร้องไห้เสียใจ ตามแม่มาห้าม ก็ต้องรับปากว่าจะเลิกซื้อ ทำให้หมดกำลังใจไปเหมือนกัน แต่พอภารร่าวางใจได้ 3-4 วันบ้าง 7 วันบ้าง ก็เริ่มแอบซื้อหาอีก”

จนเมื่อปี 2526 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ยกย่องลุงจำให้เป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรม และได้เปิดบ้านเป็นพิพิธภัณฑ์ มีผู้เดินทางไปเยี่ยมชมหาความรู้จากสิ่งทีลุงจำเก็บสะสมไว้ ภรรยาและลูกๆ จึงเข้าใจมากขึ้น ผลงานการอนุรักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมยังทำให้ลุงจำได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร

รวมทั้งการประกาศเกียรติคุณคนดีศรีพิษณุโลก

“ทำมา 31 ปี ล้มลุกคลุกคลานฟันฝ่ามาเรื่อย พอทำพิพิธภัณฑ์ก็ต้องทำมาหากินหนักขึ้น ภรรยาค้าขายหารายได้มาช่วย ลูก 6 คนบ้างก็แยกย้ายไปทำกิจการอื่น นารายได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว และใช้ในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์เดือนหนึ่งๆ ใช้จ่ายเป็นแสน ค่าไฟเดือนละหมื่นกว่า ค่าแรงคนงานก็หลายหมื่น ค่ากำจัดปลวกต้องมีทุกเดือนของเราไม่เหมือนคนต่างประเทศเขาอุดหนุน พิพิธภัณฑ์ อันนี้ชาวบ้านทำเองก็ล้มลุกคลุกคลานจนกระทั่ง 4-5 ปีหลังมีงบจากเทศบาลให้มาปีละหนึ่งแสนบาท ก็พอช่วยค่าไฟฟ้าได้”

“ความเป็นคนไทยต่อไปจะไม่มียะไรเหลือ หากเรายังไม่รู้จักรากเหง้าและธาตุแท้ของตนเอง ถ้าเราทำไม่ได้ก็รู้จักตัวเอง รู้จักเรื่องราวความเป็นมาของตัวเอง เขาจะภูมิใจ เขาจะไม่อยากเป็นคนอื่น ไม่อยากไปลอกเลียนแบบคนอื่น ผมทำพิพิธภัณฑ์เพราะผมภูมิใจในบรรพชนที่มีความคิดความสามารถ งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทุ่มเทตลอดชีวิต คงถอยหลังไม่ได้”

อ่านต่อหน้า 2

ต่อจากหน้า 1

“พิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย” การตลาดองค์ความรู้

จากความสนใจในเรื่องราวความเป็นมาของ “ธงชาติไทย” ทำให้ **พุดพิพล ประชุมผล** ทุ่มทั้งทุนและแรงสร้าง “พิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย” ให้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล สิ่งจัดแสดง องค์ความรู้เกี่ยวกับธงชาติไทย

“ผมจบปริญญาโทบริหารธุรกิจและการตลาดที่มหาวิทยาลัย Fondbonne รัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา อาชีพที่ทำเพื่อเลี้ยงตัวเองและเลี้ยงพิพิธภัณฑ์ คือ เป็นที่ปรึกษาการตลาดให้กับบริษัทเอกชน ย้อนกลับไปตอนเรียนปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกา ผมอยู่ที่นั่นนานมาก อยากกลับมาเมืองไทยก็กลับไม่ได้ เพราะค่าตัวเครื่องบินแพงมาก ช่วงปิดเทอมก็ใช้เวลาโดยการเดินเที่ยวตามมอลล์ เผอิญวันหนึ่งเดินไปเห็นร้านขายธงนานาชาติ เหลือบไปเห็นธงชาติไทย

น้ำตาไหลเลยเห็นนึกคิดถึงบ้านนึก คิดถึงมากๆ ก็เลยเข้าไปในร้านซื้อธงชาติมาตั้งไว้ในที่พาร์ตเมนต์ที่เช่าอยู่ ตั้งแต่วันนั้นก็รู้สึกว่าจะธงชาติไทยยิ่งใหญ่ที่สุด เป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้คิดถึงบ้าน รู้สึกรักบ้านเกิดเมืองนอนมากๆ”

“จากตรงนั้น ก็เลยเริ่มลงมือศึกษาเรื่องราวธงชาติไทย ย้อนกลับไปถึงธงช้างเผือก กลายเป็นนักวิจัย (นักค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของธงต่างๆ) นับแต่บัดนั้น แรกๆ ก็เน้นการเก็บของต่างๆ ที่มีรูปธงชาติก่อน เพราะรู้สึกถูกใจเรา ต่อมาก็เรียนรู้ประวัติความเป็นมา ต่อมาก็

พตฤพล ประทุมผล

กฎระเบียบ การใช้ การชัก การประดับ และข้อห้าม รวมถึงธงไทยต่างๆ เกี่ยวกับธงชาติ พุดง่ายๆ คือหลังรักเรื่องธงชาติจากการทำงานบ้านเกิดแท้ๆ”

กระทั่งวันหนึ่ง พตฤพลได้ตัดสินใจจัดตั้ง “พิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย” เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เขารักให้คนทั่วไปได้รับร่วมรับรู้

“อยากให้คนไทยรู้เรื่องธงชาติของตนเองมากกว่าที่เป็นอยู่ครับ คนไทยทุกคนต่างรู้ความหมายของแถบสีธงไตรรงค์แทบทุกคน เพราะครูสอนกันมาตั้งแต่ประถมหนึ่ง แต่พอถามว่าใครเป็นผู้ออกแบบธงไตรรงค์ ให้เรา ยืนตรงเคารพธงชาติ หรือธงไตรรงค์เริ่มใช้วันไหน เดือนไหน ปีไหน แล้วทำไมต้องเป็นสามสีคือแดง ขาว น้ำเงิน ทำไมไม่เป็นสีอื่น ไม่มีใครตอบได้เลย ไม่มีสักคนจริงๆ ทั้งๆ ที่ทุกคนต่างยืนตรงเคารพธงชาติกันทั่วประเทศ ตรงนี้แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดในเรื่ององค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับธงชาติที่คนไทยควรรู้ แต่ไม่รู้ ผมไม่โทษใครนะ เพราะไม่รู้จะโทษใคร เคยจัดนิทรรศการธงชาติที่ทำเนียบรัฐบาล มีท่านรัฐมนตรีมาเปิดงาน ท่านเองก็ยังไม่รู้ว่าใครคือผู้ที่ออกแบบธงชาติไทย ก็ขนาดคนในรัฐบาลเองถามไปก็ไม่รู้ แล้วจะให้ไปโทษใคร ในเมื่อไม่มีใครรู้เรื่อง แล้วไม่มีใครบอกกล่าวให้รู้เรื่อง ผมเลยตัดสินใจทำ โดยบอกกับตัวเองว่านี่ไม่ใช่งานเล่นๆ ที่ทำแล้วเลิก หรือพอไม่มีอารมณ์ทำก็หยุด หรือทำก็พัก แต่เป็นภารกิจชาติที่ต้องทำ และต้องทำต่อเนื่องไม่มีวันหยุด ทำไปจนหมดลมหายใจ”

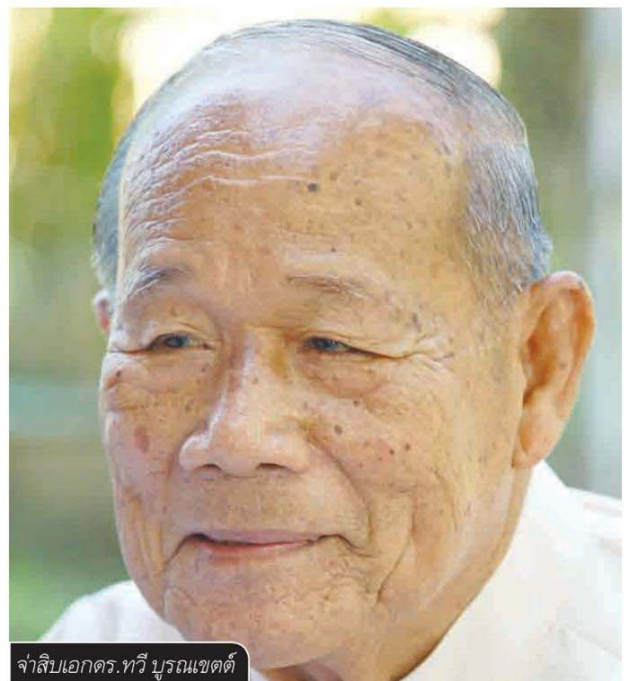
การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย เริ่มจากบ้านไม้หลังเล็กๆ ต่อมา มีสื่อมวลชนและประชาชนเข้าชมมากขึ้น แบบเป็นตัวแทนคน มีเด็กให้เข้านั้น เริ่มต้นปี พ.ศ.2550 พตฤพลจึงได้กู้เงินมาสร้างเป็นอาคารถาวร

“ตอนนั้นกู้ไป 5 ล้าน เอาที่ดินของแม่ไปค้ำกับธนาคาร มีแต่คนบอกว่า ผมบ้า อยู่เฉยๆ ยังมีที่ให้ชุกหัวนอน แต่เมื่อเอาไปค้ำแบงค์ก็กู้เงินเอามาสร้างพิพิธภัณฑ์ แต่ผมสร้างเสร็จก็ไม่เก็บเงินคนเข้าชม เป้าหมายคืออยากให้คนไทยรู้เรื่องธงชาติไทยซึ่งเป็นเรื่องธงชาติของเราเองมากกว่านี้ การที่เรายืนตรงเคารพธงชาติแต่ไม่รู้ประวัติความเป็นมาเลย ผมว่ามันไม่ไหวนะ เพราะธงชาติคือสัญลักษณ์สำคัญสูงสุดของชาติ และเป็นสิ่งที่ประกาศเอกราชของชาติไทย ธงชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่เราควรรู้ ส่วนงบประมาณก็ได้จากการทำงานส่วนตัว ผมเองไม่ได้เป็นฟุ่มเฟือย กินอยู่ธรรมดา ไม่คิดเฟ้ออะไร ที่มีมากมายเกินตัวเกินความจำเป็น รถที่ใช้ก็ขับกระบะเก่าๆ มา 10 กว่าปีละ ก็เลยมีเงินพอจะเอามาดูแลพิพิธภัณฑ์ที่เรารัก แต่ก็ยอมรับนะว่าเหนื่อย เพราะเราทำคนเดียว ก็พยายามบอกตัวเองว่า ถ้าคิดจะทำ ก็อย่าท้อ”

กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย มีตั้งแต่การจัดแสดงวัตถุชิ้นเอกหายากเกี่ยวกับธงช้างเผือกและธงไตรรงค์ ที่บางชิ้นต้องบินไปต่างประเทศเพื่อไปประมูลของกลับมา เช่น ธงไตรรงค์ผืนเดียวในโลกที่ไปโคจรรอบดวงจันทร์ และผืนธงโลกที่มีการพิมพ์ธงช้างเผือกที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 2 รวมถึงการแลกเปลี่ยนสิ่งของขึ้นสำคัญกับเครือข่ายผู้ที่สะสมและศึกษาเรื่องธงทั่วโลก และการแลกเปลี่ยนระหว่างพิพิธภัณฑ์กับพิพิธภัณฑ์ รวมถึงจัดการบรรยายประวัติความเป็นมาของธงชาติไทย

ความเป็นนักการตลาดในตัวพตฤพล ทำให้เขานำสื่อสมัยใหม่อย่าง “เฟซบุ๊ก” และ “ยูทูบ” มาใช้เป็นช่องทางสำคัญในการเผยแพร่งานของพิพิธภัณฑ์ธงชาติไทย

“การตลาดคือการนำเสนอความจริงอย่างมีชั้นเชิง มีกลยุทธ์ และทำให้สิ่งที่เรานำเสนอนั้นน่าสนใจ และการทำพิพิธภัณฑ์ก็เหมือนการทำธุรกิจคือ

เจ้าสิบเอกดร.ทวี บุรณเขตต์

ต้องทำให้น่าสนใจ เพียงไม่ได้ทำเพื่อเงินแต่ทำให้ให้คนในชาติได้เรียนรู้ จะทำให้ได้ผลก็ต้องรู้ว่าคนเขาต้องการอะไร แล้วก็วางแผนการตลาดเพื่อให้ไปถึงความต้องการนั้นๆ การตลาดที่ดียอมทำให้คนอยากรู้ อยากชม และอยากติดตาม แฟนคลับผมมีตั้งแต่เด็ก 3 ขวบ จนถึงคุณตาอายุ 80”

“วันนี้เฟซบุ๊กพิพิธภัณฑ์ธงชาติไทยมีแฟนเพจกว่าหนึ่งร้อย ทั้งหน้า Profile และหน้า Fanpage เฟสบุ๊คถือเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการ

เผยแพร่ข้อมูลได้อย่างฉับไวและเข้าถึงคนทุกกลุ่ม ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับประเทศไทยที่เราอยากเผยแพร่สามารถถูกแชร์ออกไปได้อย่างกว้างขวางเข้าถึงประชาชนได้หลากหลายอาชีพ หลากหลายกลุ่ม และช่วงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้โซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก

ส่วนยุทธูปช่วยให้คนเข้าใจสิ่งที่เรานำเสนอได้กว้างและง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่นการนำเสนอวิธีและขั้นตอนการพับธงชาติที่ถูกต้องนั้น เมื่อเราถ่ายขั้นตอนต่างๆ และยิงขึ้นยุทธูปให้คนได้ชมจะช่วยให้เข้าใจง่ายกว่าที่จะอธิบายเป็นคำพูด ถ้าดูแล้วไม่เข้าใจสามารถดูซ้ำได้อย่างไม่จำกัด หรือ ถ้าเราต้องการนำเสนอประวัติธงชาติไทยให้กับเด็กๆ ก็ใช้วิธีการสร้างคลิปทายคำถามแบบน่ารักยิงขึ้นยุทธูปให้เด็กๆ ได้ลองร่วมสนุกกัน ปัจจุบันช่องของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมีคนคลิกเข้าชมเกือบ 12 ล้านคลิกในระยะเวลาเพียง 5 ปีเศษ ซึ่งตรงจุดนี้ถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้พิพิธภัณฑสถานสมัยและใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้นอีกด้วย”

สำหรับพถมิพล สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับคนทำพิพิธภัณฑสถานคือต้องถามตัวเองก่อนว่าตั้งใจจริงแค่ไหนกับการทำให้พิพิธภัณฑสถานและการพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป ถ้าคนทำพิพิธภัณฑสถานพร้อมจะเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของสังคม ทุกปัญหาและอุปสรรคถือเป็นเรื่องเล็ก และจะไม่มีอะไรมาหยุดยั้งความตั้งใจได้